

Framställning till riksdagen 2021/22:RB2

Riksbanksfullmäktiges förslag till vinstdisposition 2021 med mera

Sammanfattning

I fullmäktiges verksamhetsberättelse för 2021 redovisas övergripande vilka ärenden som behandlades vid fullmäktiges sammanträden (tio tillfällen) under året och vilken information som fullmäktige då fick. Verksamhetsberättelsen beskriver även hur fullmäktige har bedrivit sin kontrollerande funktion.

Enligt 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska riksbanksfullmäktige lämna förslag till riksdagen och Riksrevisionen om hur Riksbankens vinst ska disponeras.

Fullmäktige tillämpar sedan flera år en vinstutdelningsprincip som i korthet innebär att 80 procent av Riksbankens genomsnittliga resultat för de senaste fem åren ska levereras till statskassan. Resultatet beräknas exklusive valutakurs- och guldvärdeeffekter men inklusive de prisseffekter som redovisas på värderegleringskontot i balansräkningen. För 2021 föreslår fullmäktige att 3 900 miljoner kronor levereras in till statskassan.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	3
Förslag till vinstdisposition för 2021	4
Fullmäktiges verksamhetsberättelse	6
<i>Bilaga</i>	
Beräkning av Riksbankens vinstdisposition 2021.....	10

Förslag till riksdagsbeslut

Riksbankens resultat för 2021 uppgår till –36 miljoner kronor. Fullmäktige föreslår att riksdagen fastställer följande förslag till disposition av Riksbankens resultat för räkenskapsåret 2021:

- 3 900 miljoner kronor levereras in till statskassan.
- 1 293 miljoner kronor avsätts till Riksbankens dispositionsfond.
- 5 229 miljoner kronor tas i anspråk ur Riksbankens resultatutjämningsfond.

Fullmäktige föreslår även att inleveransen görs senast en vecka efter riksdagens beslut, lämpligen i samband med att Riksbanken genomför den veckovisa öppna marknadsoperationen.

Stockholm den 18 februari 2022

På fullmäktiges vägnar

SUSANNE EBERSTEIN

/Åsa Söder Nilsson

Susanne Eberstein (ordförande), Michael Lundholm (vice ordförande), Hans Hoff, Hans Birger Ekström, Bo Broman, Marie Granlund, Mikael Eskilandersson, Caroline Helmersson Olsson, Roger Tiefensee, Mathias Tegnér och Jonas Jacobsson Gjørtler har deltagit i beslutet.

Eva Julin och Henrik Gardholm har varit föredragande.

Förslag till vinstdisposition för 2021

I anslutning till sin behandling av Riksbankens förvaltning för 2020 (bet. 2020/21:FiU23) godkände riksdagen riksbanksfullmäktiges förslag att basera vinstdispositionen för året på 1988 års vinstutdelningsprincip med de kompletteringar av principen som har genomförts sedan dess. Principen innebär i korthet att 80 procent av det genomsnittliga resultatet för de senaste fem åren ska levereras in till statskassan. Resultatet beräknas exklusive valutakurs- och guldvärdeeffekter men inklusive de priset effekter som redovisas på värderingskontot i balansräkningen. Valutakurs- och guldvärdeeffekterna samt, i normalfallet, 10 procent av det justerade genomsnittliga resultatet ska avsättas till dispositionsfonden. Det belopp som återstår efter detta ska avsättas till alternativt tas i anspråk ur resultatutjämningsfonden. Om årets resultat är lägre än 10 procent av det justerade genomsnittliga resultatet ska högst ett belopp som motsvarar årets vinst avsättas till dispositionsfonden. För 2021 tillämpar fullmäktige samma beräkningsgrund.

Fullmäktige har fått en redovisning för räkenskapsåret 2021 från direktionen (i enlighet med 10 kap. 3 § lagen [1988:1385] om Sveriges riksbank). Fullmäktige konstaterar att Riksbanken redovisar en förlust för 2021 på –36 miljoner kronor. I resultatet ingår ingen finansiell riskavsättning. I enlighet med vinstutdelningsprincipen görs följande justeringar när det inleveransgrundande resultatet beräknas:

- Det redovisade resultatet har påverkats positivt av en valutakursvinst om 1 293 miljoner kronor. Denna vinst exkluderas vid beräkningen vilket försämrar det justerade resultatet.
- Det redovisade resultatet har inte påverkats av någon guldvärdeeffekt och därför görs heller ingen justering för någon sådan effekt.
- En förlust om 8 400 miljoner kronor har bokförts som en priset effektminskning på värderingskontot i balansräkningen. Fullmäktige har inkluderat denna förlust vid beräkningen av vinstdispositionen.

Fullmäktige föreslår enligt redovisningen nedan att 3 900 miljoner kronor levereras in till statskassan.

Valutakursvinsten avsätts till dispositionsfonden. Eftersom årets resultat är negativt avsätts inte 10 procent av det genomsnittliga justerade resultatet till dispositionsfonden. Eftersom den föreslagna inleveransen tillsammans med överföringen till dispositionsfonden är högre än årets redovisade resultat föreslår fullmäktige att skillnaden om 5 299 miljoner kronor tas i anspråk ur resultatutjämningsfonden. Beräkningsunderlaget för förslaget till vinstdisposition framgår av bilagan.

Riksrevisionen har i samband med den årliga granskningen av Riksbankens årsredovisning också granskat förslaget till vinstdisposition även om Riksrevisionen inte har någon skyldighet att uttala sig om förslaget i sig.

Riksrevisionen har inte noterat några avvikelser från den använda vinstutdelningsprincipen.

Resultatet för 2021 uppgår till –36 miljoner kronor. Fullmäktige beslutade den 18 februari 2022 att lämna följande förslag till disposition av Riksbankens resultat:

- 3 900 miljoner kronor levereras in till statskassan.
- 1 293 miljoner kronor avsätts till Riksbankens dispositionsfond.
- 5 229 miljoner kronor tas i anspråk ur Riksbankens resultatutjämningsfond.

Fullmäktige föreslår även att inleveransen görs senast en vecka efter riksdagens beslut, lämpligen i samband med att Riksbanken genomför den veckovisa öppna marknadsoperationen.

Fullmäktiges verksamhetsberättelse

Riksbanksfullmäktige har elva ledamöter och lika många suppleanter. Efter allmänna val utser riksdagen ledamöter och suppleanter för en mandatperiod på fyra år. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Fullmäktige bestod under året av följande ledamöter: Susanne Eberstein (ordförande), Michael Lundholm (vice ordförande), Hans Hoff, Hans Birger Ekström, Bo Broman, Marie Granlund, Peter Helander, Ali Esbati, Chris Heister, Mikael Eskilandersson och Caroline Helmersson Olsson.

Suppleanter under året var Agneta Gille, Jonas Jacobsson Gjörtler, Thomas Strand, Sofia Fölster (till och med den 23 februari), Malin Löfsjögård (från och med den 19 mars), Josef Fransson, Mathias Tegnér, Roger Tiefensee, ClasGöran Carlsson, Maria Plass, Sammy Almedal och Agneta Börjesson.

Fullmäktiges uppgifter

Fullmäktige utser ledamöterna i Riksbankens direktion och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Fullmäktige fastställer också Riksbankens arbetsordning som anger hur Riksbankens övergripande organisation ser ut, och reglerar vissa lednings- och beslutsfrågor. Fullmäktige beslutar också om utformningen av sedlar och mynt.

Fullmäktige lämnar förslag till riksdagen om hur Riksbankens resultat ska disponeras och yttrar sig till riksdagen i fråga om direktionsledamöternas ansvarsfrihet.

Enligt förarbetena till ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank har fullmäktige dessutom till uppgift att följa och kontrollera hur Riksbanken bedriver sin verksamhet och hur direktionsledamöterna leder verksamheten. Fullmäktiges ordförande och vice ordförande får närvara vid och yttra sig under direktionens sammanträden, men de har inte förslags- eller rösträtt. Fullmäktige har även en revisionsfunktion vars arbete utförs av externa konsulter.

Direktionen samråder med fullmäktige om framställningar och formella skrivelser med förslag till riksdagen och regeringen som avser ändringar i författningar eller andra åtgärder från statens sida. Fullmäktige lämnar dessutom remissyttranden inom sitt verksamhetsområde.

Ordföranden och vice ordföranden lämnar vanligtvis en redovisning av fullmäktiges arbete till riksdagens finansutskott två gånger per år.

Fullmäktiges verksamhet under 2021

Fullmäktige sammanträdde vid tio tillfällen under året.

Coronapandemin

Under året fortsatte Riksbankens krisledning att vara aktiverad till och med november. Fullmäktiges arbete påverkades såtillvida att de flesta av sammanträdena hölls som hybridmöten, med endast ett fåtal deltagare fysiskt på plats medan övriga deltog digitalt. Årets två sista sammanträden kunde däremot genomföras på plats i riksbankshuset, då Riksbanken successivt återgått till att betrakta kontoret som huvudarbetsplats. Enskilda ledamöter som inte hade möjlighet att delta på plats kunde dock delta digitalt.

Fullmäktige fick vid sina sammanträden under hela perioden information från direktionen och krisledningsgruppen om hur det operativa arbetet anpassats för att begränsa smittspridningen, vilka policyåtgärder direktionen vidtagit för att mildra pandemins effekter på ekonomin samt om läget för kontant-hantering. Fullmäktige fick också information om hur Riksbanken planerade för återgången till arbete mer på kontoret än hemma liksom om projektet Hållbara arbetsformer som delvis aktualiserats av de arbetsformer som formats under pandemin.

Direktionens ledamöter

Vid sitt sammanträde den 20 augusti beslutade fullmäktige att förlänga mandatet för Per Jansson med en mandatperiod på sex år från och med den 1 januari 2022.

Fullmäktige beslutade under året om direktionsledamöternas anställningsvillkor och tog även ställning till deras sidouppdrag.

Framställningar till riksdagen

Inga ärenden om samråd med direktionen om framställningar till riksdagen var aktuella under året.

Remissyttranden

Fullmäktige får lämna yttranden över remisser som rör fullmäktiges ansvarsområden. Fullmäktige lämnade inte några remissyttranden under 2021.

En ny riksbankslag

Fullmäktige fick under året information om Riksbankens arbete med att bemöta Riksbanksutredningens förslag till ny riksbankslag och om förberedelserna för att kunna hantera konsekvenserna om lagen fastställs enligt förslaget. Information gavs också om rättssekretariatets fördjupade rättsliga bedömning av förslagets förenlighet med EU-rätten liksom om hur fullmäktige påverkas av förslaget.

Riksbankens arbetsordning

Vid sitt sammanträde i december beslutade fullmäktige om en justering i Riksbankens arbetsordning som gällde hur it-verksamheten ska organiseras.

Uppföljning av direktionens arbete

Fullmäktige utförde en del av sin kontrollerande funktion genom att fullmäktiges ordförande och vice ordförande följde direktionens arbete under året, bland annat genom att utnyttja sin rätt att närvara vid direktionens sammanträden och informella möten.

Fullmäktige granskade även direktionen genom sin revisionsfunktion. KPMG AB har haft uppdraget för fullmäktiges räkning sedan 2019. Under 2021 förlängdes avtalet med ytterligare två år, till och med den 31 juli 2023. Fullmäktige fastställer årligen en plan för revisionsfunktionens arbete. Under året rapporterade KPMG sin granskning av direktionens utövande av tjänst och efterlevnaden av arbetsordningen liksom granskningen av Riksbankens krishantering under pandemin 2020. KPMG fann inte några väsentliga brister vid någon av dessa granskningar.

Fullmäktige fattade under året beslut om två granskningar utöver revisionsplanen. Dels gjordes en utvärdering av effekterna av organisationsförändringar för områdena compliance och informationssäkerhet, dels utreddes frågan om eventuella jäv i samband med direktionens beslut om att köpa företagsobligationer. Den första granskningen, som redovisades vid fullmäktiges sammanträde i maj, resulterade i några reflektioner för Riksbanken att eventuellt beakta i det fortsatta utvecklingsarbetet. Den andra granskningen redovisades vid sammanträdet i december tillsammans med en rättslig utredning från fullmäktiges kanslifunktion. Fullmäktige anslöt sig till bedömningen att det inte förelegat något jäv och konstaterade att ingen ytterligare åtgärd krävdes.

Fullmäktige fick även information om Riksrevisionens årliga granskning av Riksbankens verksamhet. Riksrevisionen redovisade sina resultat för fullmäktige både inför och i samband med fullmäktiges beslut om förslag till vinstdisposition. När Riksrevisionen slutfört sin granskning fick fullmäktige ta del av revisionsberättelsen.

Därutöver hade ordföranden och vice ordföranden löpande kontakt med Riksbankens internrevision.

Direktionens ledamöter deltog vanligtvis i fullmäktiges sammanträden och redogjorde då regelbundet för viktigare beslut och händelser i Riksbankens verksamhet. De redogjorde exempelvis för den aktuella penningpolitiken och arbetet med att övervaka stabiliteten i det finansiella systemet. Vidare informerades fullmäktige om riksdagens utvärdering av penningpolitiken. Direktionen informerade också om läget på de finansiella marknaderna, såväl i Sverige och Europa som globalt. Information om åtgärder med anledning av coronapandemin var en stående punkt på fullmäktiges agenda. Fullmäktige fick också information om direktionens beslut om ändringar i Riksbankens instruktion liksom om arbetet med revideringar av Riksbankens etiska regler.

Fullmäktige fick information om Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2021.

Fullmäktige fick information om Riksbankens arbete kring framtidens avvecklingar av betalningar och värdepapper. Information lämnades också om Riksbankens anslutning till eurosystemet betalningsplattform TIPS och arbetet med RIX-INST (omedelbara betalningar genom TIPS) samt CCY-INST (gräns- och valutaöverskridande betalningar genom TIPS). Fullmäktige fick vidare information om Projekt e-kronapiloten och deltog med två representanter i referensgruppen till delprojektet för formgivning av en logotyp för e-kronapiloten. Direktionen informerade också fullmäktige om Betalningsrapporten.

Fullmäktige fick även information om besluten att publicera en ny referensränta (Swestr) samt om frågor kring inlösen liksom om andra frågor kring kontanthantering.

Vidare fick fullmäktige löpande information om uppföljningen av budgeten och verksamhetsplanen, om uppföljningen av finansiella och operativa risker, om resultatet i kapitalförvaltningen och om utfallet i övrigt av verksamheten och om internrevisionens verksamhet. Fullmäktige fick också information om direktionens beslut kring finansiella riskavsättningar.

Fullmäktige fick löpande information om arbetet med att etablera en innovationshubb i Stockholm i samarbete med Bank for International Settlements (BIS) och några nordiska centralbanker. Riksdagen beslutade 2020 att medge att Riksbanken under fem år delfinansierar hubben med högst 30 miljoner kronor per år. Hubben är nu etablerad och en chef tillsatt.

Fullmäktige fick information om de remissyttranden som direktionen lämnade under året.

De temaluncher som fullmäktige brukar bjudas in till, där direktionen ger fördjupad information i olika aktuella verksamhetsfrågor, kunde med anledning av coronapandemin endast hållas några gånger i samband med fullmäktiges sammanträden. De genomfördes digitalt eller som hybridmöten. De teman som då togs upp var Riksbankens riskarbete, Tumba Bruksmuseum, referensräntan Swestr och slutligen G20:s agenda för gränsöverskridande betalningar.

BILAGA 1

Beräkning av Riksbankens vinstdisposition 2021

1 Beräkning av Riksbankens inleverans till staten

Miljoner kronor

Justering av årets resultat

Årets resultat 2021	-36
Avgår valutakursvinst bordförd i resultaträkningen	-1 293
Tillkommer prislestull bokförd i balansräkningen	-8 400
Justerat resultat 2021	-9 729

Miljoner kronor

Beräkning av genomsnittligt justerat resultat

Justerat resultat 2017	1 272
Justerat resultat 2018	6 460
Justerat resultat 2019	18 387
Justerat resultat 2020	7 782
Justerat resultat 2021	-9 729
Summa justerat resultat för de senaste fem åren	24 172
Genomsnittligt justerat resultat för de senaste fem åren	4 834

Miljoner kronor

Beräkning av inleveransbeloppet

80 % av det genomsnittliga justerade resultatet	3 868
Avrundning till hundratal miljoner kronor	32
Inleverans 2021	3 900

2 Beräkning av avsättning till Riksbankens dispositionsfond

Miljoner kronor

Till Riksbankens dispositionsfond avsätts

Valutakursvinst	1 293
Summa	1 293

3 Beräkning av ianspråktagande ur Riksbankens resultatutjämningsfond*Miljoner kronor*

Ur Riksbankens resultatutjämningsfond ianspråkats	
20 % av det genomsnittliga justerade resultatet	966
Prisförlust bokförd i balansräkningen	8 400
Avrundning inleverans	-32
Justerat resultat minskat med genomsnittligt resultat	-14 563
Summa	-5 229
